

25.5.2020

EOAK/4941/2019

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Pasi Pölönen

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Kristiina Kouros

Kännyköiden poiskerääminen koulussa

1 KANTELU

Kantelija arvosteli Syvälahden peruskoulun opettajien toimintaa oppilaiden kännyköiden käyttöön liittyvissä asioissa. Kantelija kertoi, että puhelimet kerätään koulussa pois aina oppitunnin ajaksi. Jos puhelin näkyy ruokailun aikana, se otetaan pois loppupäiväksi. Lisäksi kantelija kertoi, että koulussa saa sanktioita, jos puhelinta ei tuo luokan eteen, ja että opettajat huutavat asiasta. Kantelijan mukaan hänellä on hyvä syy, miksi hänellä täytyy olla puhelin koko ajan lähellään.

2 SELVITYS

Kantelun johdosta pyydettiin Turun kaupungin sivistystoimea toimittamaan kantelun tutkimiseksi tarvittava selvitys sekä antamaan asiassa lausunto.

Pyynnön johdosta saatiin seuraava selvitys Syvälahden koulun rehtorin selvitys/lausunto 26.9.2019 (10509-2019), jonka liitteinä olivat koulun järjestyssäännöt vuosiluokille 1.–9.

Asiassa pyydettiin 17.3.2020 vielä erikseen Turun sivistystoimen lausuntoa, jossa pyydettiin ottamaan kantaa etenkin seuraaviin aiheisiin:

- Menettely Syvälahden koulun käytänteiden laatimisessa
- Koulun käytänteiden noudattamisen pakottavuus ja niiden noudattamatta jättämisen seuraamukset
- Koulun perusopetuslain 29 §:n 3 momentin mukainen suunnitelma kurinpitokeinoista ja kasvatustakeskusteluista

23.4.2020 saapuneen lausunnon liitteenä oli Syvälahden koulun rehtorin aiempi selvitys täydennettynä uudella selvityksellä, sekä sivistystoimialan perusopetuksen vastualueen johtajan lausunto.

Saadun selvityksen mukaan koulun järjestyssäännöt ovat seuraavat:

”Käyttäydyn niin, etten vaaranna kenenkään turvallisuutta ja/tai hyvinvointia.
Olen kaikkia kohtaan reilu, rehellinen, ystävällinen, avulias ja kohtelias.
Annan kaikille työrauhan.
Pidän ympäristön siistinä.
En poistu monitoimitalon/koulun alueelta luvatta.
Noudatan monitoimitalon/koulun aikuisten antamia ohjeita

En tuo monitoimitaloon/kouluun, enkä pidä hallussa sellaista esinettä tai ainetta,

- jonka hallussapito on muussa laissa kielletty
- jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta
- joka soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen
- jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä (mm. tupakkatuotteet, päihteet, energiajuomat).

Korvaan tekemäni tahallisen vahingon vahingonkorvauslain mukaisesti.

Vahingosta ilmoitetaan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.”

Järjestyssäännöt on hyväksytty osana koulukohtaista opetussuunnitelmaa.

Selvityksessä kerrotaan, että ”ns. koulun käytänteet/talon tavat tarkentavat järjestyssääntöjä mm. kännyköiden osalta.” Käytänteet on kerrotun mukaan laadittu siten, että ne yhtäältä ennaltaehkäisevät em. oppilaan oikeuksia uhkaavien tekijöiden realisoitumisen (mm. kännyköiden häiriökäyttö oppitunneilla) ja toisaalta antavat oppilaille paremman mahdollisuuden toimia perusopetuslain määrittelemien velvollisuuksiensa mukaisesti. Lisäksi niiden kerrotaan edistävän opiskelun esteetöntä sujumista.

Kännyköitä koskevat kirjalliset käytänteet ovat selvityksen mukaan seuraavat.

- Pidät kännykän äänettömänä koko koulupäivän ajan
- Oppituntien aikana säilytät kännykkäsi repussa luokilla 1–6 ja luokilla 7–9 opetustilojen lokerikoissa.
- Käytät kännykkääsi oppituntien aikana vain opettajan erikseen antamalla luvalla
- Et käytä ruokailun ja välipalatuokien aikana kännykkää, saat käyttää sitä ruokailun jälkeen portailla
- Jos käytät kännykkääsi häiritsevästi koulupäivän aikana (kuvaus/äänitys/taltiointi), se otetaan pois loppuopetuksen/ajaksi ja tuodaan säilöön kansliaan (laatikko, kirjaus, ko. listaan: pvm, opp. nimi, tuonut opettaja)
- Voit hakea kännykkäsi koulupäivän päätyttyä
- Häiritsevää käytöstä ilmoitetaan Wilmassa

Selvityksessä on lisäksi vastattu kantelijan esittämiin väitteisiin yksityiskohtaisesti.

Kantelijan väitteeseen puhelinten keräämisestä pois oppituntien ajaksi selvityksessä vastataan siten, että ”kännykät tuodaan oppituntien ajaksi säilöön lokerikkoon. Kännyköitä ei siis kerätä, vaan oppilaat tuovat ne niille osoitettuun paikkaan. Kännykkä on oppilaan nähtävänä koko ajan. Kännykän saa käyttöönsä pätevästä syystä opettajan luvalla”. Selvityksen mukaan välitunneilla oppilaat saavat käyttää kännykkää harkintansa mukaan, kunhan käyttö ei ole häiritsevää.

Kantelijan kertoman mukaan koulussa ”saa sanktioita, jos puhelinta ei tuo luokan eteen, ja että opettajat huutavat asiasta”. Selvityksen mukaan koulussa ei ole määritelty sanktioita siitä, ettei oppilas tuo puhelinta säilytettäväksi luokan eteen oppituntien ajaksi. Selvityksen mukaan opettajien kielenkäyttö noudattaa hallintolain määräyksiä, eikä lapsille huudeta.

Väitteeseen puhelinten keräämisestä takavarikkoon loppupäiväksi, mikäli se näkyy ruokailun aikana, selvityksessä vastataan seuraavasti: ”Syvälahden koulun kännykän käyttöä ohjaavat käytänteet ruokailun aikana perustuvat siihen, että ruokailutapahtuma koulussa on myös opetus-/oppimistapahtuma, jota opettajat ohjaavat. Oppilailla saa olla kännykkä mukana ruokailussa ja sen käyttö on sallittua varsinaisen ruokailun jälkeen, jolloin oppilas odottaa tunnille siirtymistä näyttämöportilla. Kännykkä takavarikoidaan, jos sen käyttö on varsinaisessa ruokailutilanteessa häiritsevää tai epäasiallista”.

Selvityksessä myös todetaan, että mikäli kantelija esittää koulun opettajille/rehtorille mainitsemansa hyvän syyn, miksi hänellä tulee olla puhelin lähellä koko ajan, ja tämä syy todetaan yhdessä huoltajien, oppilaan ja koulun edustajien kesken perustelluksi, on hänen mahdollista pitää puhelinta lähellä.

Myöhemmin saadun selvityksen mukaan koulun käytänteistä luonnoksen ovat laatineet rehtori ja apulaisrehtori. Luonnos on ollut sekä opettajien että huoltajien nähtävillä ja siten sitä on ollut mahdollista kommentoida. Käytänteiden noudattamatta jättämisen seurauksista on informoitu oppilaita, huoltajia ja koulun henkilökuntaa Wilman tiedotteessa. Noudattamatta jättämisen seurauksena on pääasiallisesti oppilaan puhuttelu (suullinen huomautus). Puhuttelua käytetään rehtorin mukaan ”yhtenä arjen keinona koulun kasvatustehtävän toteuttamisessa kasvatuskeskustelua kevyempänä keinona”.

Mikäli oppilas toistuvasti toimii toisin kuin koulun käytänteissä on esitetty, on seurauksena perusopetuslain 35 §:n mukainen kasvatuskeskustelu, joka toteutetaan koulun kurinpitokeinoista ja kasvatuskeskusteluista laaditun suunnitelman mukaisesti. Suunnitelman mukaan kasvatuskeskustelu on ensisijainen tapa puuttua oppilaan epäasialliseen käyttäytymiseen. Opettaja tai rehtori määrää oppilaan kasvatuskeskusteluun. Koulun lukuvuosisuunnitelmassa voidaan tämentää yllä mainittua suunnitelmaa.

Syvälahden koulun opetussuunnitelman/kurinpitokeinoista ja kasvatuskeskusteluista laaditun suunnitelman mukaan jokainen koulun henkilökuntaan kuuluva on Syvälahden koulussa velvollinen puuttumaan tilanteisiin, joissa näkee mm. koulun järjestyssääntöjä rikottavan ja aloittamaan tilanteen selvittämisen viipymättä. Kasvatuskeskustelua käytetään Syvälahden koulussa ensisijaisena puuttumiskeinona silloin, kun oppilas häiritsee opetusta tai muutoin rikkoo koulun järjestystä, menettelee vilpillisesti tai kohtelee muita oppilaita tai monitoimitalon henkilökuntaa epäkunnioittavasti tai heidän ihmisarvoaan loukkaavasti. Mikäli kasvatuskeskustelu ei johda toivottuun lopputulokseen, voidaan oppilas määrätä jälki-istuntoon.

Rehtorin selvityksen mukaan oppilaan kasvatuksellinen ohjaaminen tapahtuu Syvälahden koulussa ensisijaisesti positiivisen palautteen ja oppilaan oman vastuuntunnon kehittämisen kautta. Silloin, kun tämä ei riitä, käytetään kurinpidollisia keinoja.

Kurinpitotoimenpiteet Syvälahden koulussa alkavat aina oppilaan kuulemisella. Oppilaalla on silloin mahdollisuus selittää toimintaansa tai oikaista mahdollinen väärinkäsitys. Kuuleminen tehdään aina mahdollisimman pian rikkeen tultua tietoon ja vasta sen jälkeen asiasta ilmoitetaan kaikille asiaan liittyvien oppilaiden huoltajille.

Turun sivistystoimialan lausunnossa katsotaan, että Turun Syvälahden koulussa järjestyssäännöt ja käytänteet kännykän käytöstä ovat perusopetuslain ja Opetushallituksen tietokoneen, kännykän ja muiden mobiililaitteiden käyttöön liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista koulussa laatiman oppaan (OPH 2017:5a) mukaisia.

3 RATKAISU

Katson, että koulun kirjallinen käytänne, jonka mukaan koulupäivän aikana tapahtunut kännykän häiritsevä käyttö (kuvaus/äänitys/taltiointi), johtaa siihen, että kännykkä otetaan pois loppu-tunnin tai loppupäivän ajaksi ja tuodaan säilöön kansliaan, ei ole perusopetuslain mukainen.

Lisäksi käytänne, jonka mukaan kännykät ovat oppitunnin ajan koulun lokerikossa, voi olla ongelmallinen, mikäli se johtaa sellaiseen virheelliseen menettelyyn, jossa kännykkä otetaan koulun haltuun vastoin oppilaan tahtoa. Pidän siten Turun sivistystoimialan tulkintaa koulun ohjeiden lainmukaisuudesta virheellisenä.

Perustelen ratkaisuani seuraavasti.

3.1 Keskeiset oikeusohjeet

Oikeusasiamiehen tehtävä ja toimivalta

Eduskunnan oikeusasiamiehen tehtävänä on Suomen perustuslain 109 §:n mukaan valvoa, että tuomioistuimet ja muut viranomaiset sekä virkamiehet, julkisyhteisön työntekijät ja muutkin julkista tehtävää hoitaessaan noudattavat lakia ja täyttävät velvollisuutensa.

Eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 3 §:n 2 momentin mukaan oikeusasiamies ryhtyy hänelle tehdyn kantelun johdosta niihin toimenpiteisiin, joihin hän katsoo olevan aihetta lain noudattamisen, oikeusturvan tai perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen kannalta.

Suomen perustuslaki

Perustuslain 2 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin.

Lain 10 §:n 2 momentissa säädetään yksityiselämän suojasta. Säännöksen mukaan kirjeen, puhelun ja muun luottamuksellisen viestin salaisuus on loukkaamaton.

Lain 12 §:n mukaan jokaisella on sananvapaus. Sananvapauteen sisältyy oikeus ilmaista, julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä kenenkään ennakolta estämättä.

Lain 15 §:n mukaan jokaisen omaisuus on turvattu.

Perustuslain 6 §:n 3 momentin mukaan lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä ja heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti. Säännöksessä vahvistetaan, että perustuslain turvaamat perus- ja ihmisoikeudet kuuluvat myös lapsille.

Kansainvälissä ihmisoikeussopimuksissa on myös edellä mainittuja Suomen perustuslaissa vahvistettuja perusoikeuksia vastaavia määräyksiä.

Perusopetuslaki

Perusopetuslain 3 §:n 2 ja 3 momenttien mukaan opetus järjestetään oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti ja siten, että se edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa.

Oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön

Perusopetuslain 29 §:n 1 momentin mukaan opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Pykälän 2 momentin mukaan kouluun ei saa tuoda eikä työpäivän aikana

pitää hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on muussa laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta taikka joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen ja jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä.

Järjestyssäännöt ja oppilaiden osallistuminen niiden laadintaan

Lain 29 § pykälän 4 ja 5 momentin mukaan opetuksen järjestäjän tulee hyväksyä järjestyssäännöt tai antaa muut koulussa tai muussa opetuksen järjestämispäikässä sovellettavat järjestysmääräykset, joilla edistetään koulun sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä kouluyhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Järjestyssäännöissä ja muissa järjestysmääräyksissä voidaan antaa kouluyhteisön turvallisuuden ja viihtyisyyden kannalta tarpeellisia määräyksiä käytännön järjestelyistä ja asianmukaisesta käyttäytymisestä sekä tarkempia määräyksiä 2 momentissa tarkoitetuista esineistä tai aineista sekä niiden käytöstä ja säilytyksestä. Lisäksi määräyksiä voidaan antaa koulun omaisuuden käsittelystä, koulun tilojen siisteydestä huolehtimisesta sekä oleskelusta ja liikkumisesta koulurakennuksissa ja koulun alueella.

Pykälän 6 momentin mukaan pykälässä säädetyt oikeudet ja velvollisuudet ovat voimassa ajan, jolloin oppilas osallistuu opetussuunnitelman tai opetuksen järjestäjän hyväksymän muun tämän lain tai sen nojalla annettujen säädösten nojalla laaditun suunnitelman mukaiseen opetukseen tai toimintaan.

Perusopetuslain 47 a §:n mukaan opetuksen järjestäjän tulee edistää kaikkien oppilaiden osallisuutta ja huolehtia siitä, että kaikilla oppilailla on mahdollisuus osallistua koulun toimintaan ja kehittämiseen sekä ilmaista mielipiteensä oppilaiden asemaan liittyvistä asioista. Oppilaille tulee järjestää mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien sekä koulun järjestyssäännön valmisteluun. Pykälän 3 momentin mukaan opetuksen järjestäjän tulee kuulla koulun oppilaskuntaa ennen 1 momentissa mainittujen suunnitelmien ja määräysten vahvistamista sekä ennen muita oppilaiden asemaan olennaisesti vaikuttavia päätöksiä. Pykälän 5 momentin mukaan opetuksen järjestäjän tulee määräajoin selvittää oppilaiden ja heidän huoltajiensa näkemyksiä koulun ja opetuksen järjestäjän toiminnasta.

Oppilaan velvollisuudet

Lain 35 §:ssä säädetään oppilaan velvollisuuksista. Pykälän 2 momentin mukaan oppilaan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyttävä asiallisesti.

Ojentamis-, kurinpito- ja turvaamiskeinot

Perusopetuslain mukaisista ojentamis-, kurinpito- ja turvaamiskeinoista sekä menettelyistä säädetään lain 35 a–36 i §:ssä.

Lain 35 a §:n mukaan oppilas, joka häiritsee opetusta tai muutoin rikkoo koulun järjestystä, menettelee vilpillisesti tai kohtelee muita oppilaita tai koulun henkilökuntaa epäkunnioittavasti tai heidän ihmisarvoaan loukkaavasti, voidaan ensisijaisena toimenpiteenä määrätä osallistumaan yhteensä enintään kaksi tuntia kestävään kasvatustaluteluun. Kasvatustalutelu voidaan järjestää kerralla tai useammassa osassa koulupäivän aikana tai sen ulkopuolella.

Lain 36 d §:ssä säädetään rehtorin tai koulun opettajan oikeudesta yhdessä tai erikseen ottaa haltuunsa oppilaalta 29 §:n 2 momentissa tarkoitettu kielletty esine tai aine tai sellainen esine tai aine, jolla oppilas häiritsee opetusta tai oppimista.

Perusopetuslain 36 f §:ssä säädetään haltuunoton ja tarkastamisen yleisistä periaatteista muun ohella, että toimenpiteet on toteutettava mahdollisimman turvallisesti, eikä toimenpiteillä ei saa puuttua oppilaan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja yksityisyyteen enempää kuin on välttämätöntä opiskelurauhan ja turvallisuuden varmistamiseksi. Esineiden ja aineiden haltuun ottamisessa ja oppilaan tarkastuksessa on noudatettava olosuhteiden edellyttämää hienotunteisuutta. Toimenpiteiden käyttö tulee kouluissa suunnitella ja ohjeistaa.

Perusopetuslain 36 g §:n 1 momentin mukaan opettajan tai rehtorin 36 d §:n perusteella haltuun ottama häirintään käytetty esine tai aine tulee luovuttaa oppilaalle oppitunnin tai koulun tilaisuuden päättymisen jälkeen. Jos on todennäköistä, että häirintä oppitunnin jälkeen jatkuu, häirintään käytetty esine tai aine tulee luovuttaa oppilaalle viimeistään työpäivän päättyessä.

Suunnitelma kurinpitokeinoista ja kasvatustarkasteluista

Perusopetuslain 29 §:n 3 momentin mukaan opetuksen järjestäjän tulee opetussuunnitelman yhteydessä laatia ja ohjeistaa suunnitelma kurinpitokeinojen ja kasvatustarkastelun käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Opetushallituksen tulee opetussuunnitelman perusteissa antaa määräykset suunnitelman laatimisesta.

Perusopetuslain esityöt

Perusopetuslakia koskevan hallituksen esityksen ([HE 66/2013](#) vp s. 41–42 ja 47–48¹) yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu lain 36 d §:n ja 36 f §:n osalta, että tarve puuttua ja samalla rajoittaa oppilaan perusoikeuksia liittyy sellaisten esineiden ja aineiden pois ottamiseen, jotka voidaan määrittellä oppilaalle itselleen tai muille kouluyhteisön jäsenille vaarallisiksi. Näitä ovat mm. erilaiset aseet ja päihteet tai muut esineet tai aineet, jotka voivat muodostua uhaksi hengelle, terveydelle tai toisten omaisuudelle. Tarve ottaa haltuun oppilaan esine liittyy myös sellaisiin esineisiin, joilla vakavasti häiritään opetusta ja samalla muiden oppimista.

Ottamalla esine haltuun ilman oppilaan suostumusta ja tutkimalla oppilaan tavarat kajotaan hänelle kuuluvaan omaisuuden ja yksityisyyden suojaan sekä rajoitetaan hänen oikeuttaan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen. Näin ollen näiden keinojen käytön tulee olla tarkasti lainsäädännössä rajattu, ja niiden käytölle tulee aina olla välttämätön tarve.

Mainitut keinot voivat olla perusteltuja, mikäli niillä suojellaan oppilaan omaa tai muiden oikeutta oppimiseen ja turvalliseen oppimisympäristöön, eikä käytettävissä ole lievempiä ja vähemmän perusoikeuksia rajoittavia keinoja. Keinojen tulee olla oikeassa suhteessa tavoitteisiin nähden ja niiden tulee rajoittaa perusoikeuksia mahdollisimman vähän. Toimenpiteiden tulee olla välttämättömiä opetuksen tai turvallisen opiskelu ympäristön turvaamiseksi. Näin ollen opettajan tulee esineen takavarikoimiseksi ensin käyttää kaikki käytettävissä olevat lievemmät keinot kiellettyjen esineiden pois ottamiseksi. Myös esimerkiksi häirinnän tason tulee olla sellainen, että opetustilaisuus selkeästi häiriintyy. Häiriön tulee olla tosiasiallista, eikä esineitä voi ottaa haltuun siksi, että niitä voidaan potentiaalisesti käyttää häirintään (ks. [HE 66/2013](#) vp s. 50).

Eduskunnan sivistysvaliokunta korosti lakiesitystä koskevassa mietinnössään ([SiVM 10/2013](#) vp s. 4), että opettajien ja rehtorien toimivaltuudet muun ohella ottaa haltuun häirintään käytettäviä tai vaarallisia esineitä ja aineita sekä tarkastaa oppilaan tai opiskelijan tavarat ovat viimeisiä ja poikkeuksellisia keinoja puuttua oppilaiden ja opiskelijoiden ei-toivottavaan käyttäytymiseen ja turvallisuuden vaarantumiseen.

¹ Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi perusopetuslain, lukiolain, ammatillisesta koulutuksesta annetun lain, ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain ja kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 41 ja 45 §:n muuttamisesta.

Tätä sivistysvaliokunnan näkemystä tukee myös perustuslakivaliokunnan kannanotto asiaan. Valiokunta tähdensi lausunnossaan ([PeVL 35/2013](#) vp s. 2–3) asianmukaisia oikeasuhtaisuusvaatimuksia myös esineiden ja aineiden haltuunottoon oikeuttavien säännösten osalta.

Oppilaskuntien toimintaan liittyen hallituksen esityksessä lähdetään siitä, opetuksen järjestäjän tulee kuulla koulun oppilaskuntaa ennen opetusta ja koulun toimintaa koskevien suunnitelmien ja määräysten sekä mm. koulun järjestyssäännön vahvistamista sekä ennen muiden oppilaiden asemaan olennaisesti vaikuttavien päätösten tekemistä.

Hallituksen esityksen mukaan oppilaiden osallisuuteen liittyen opetuksen järjestäjän tulisi myös muilla tavoin huolehtia siitä, että oppilailla on mahdollisuus osallistua ja ilmaista mielipiteensä koulunsa tai muun toimintayksikkönsä toimintaan ja kehittämiseen liittyvissä asioissa.

Laillisuusvalvontakäytäntöä

Olen eräässä aikaisemmassa ratkaisussani vuonna 2018 arvioinut koulun menettelyä kerätä oppilaita puhelimit koulupäivän aluksi lukittuun kaappiin ja palauttaa ne oppilaille vasta koulupäivän jälkeen.² Totesin muun ohella, että perustuslain 15 §:ssä jokaiselle taattu omaisuuden suoja koskee myös perusopetuksen oppilaiden matkapuhelimia. Kenelläkään ei ole ilman lakiin perustuvia valtuuksia oikeutta vaatia oppilasta luovuttamaan puhelimensa hallintaa. Mobiililaitteen epäasialliseen käyttöön koulussa voidaan puuttua laissa säädetyillä keinoilla.

Kyseisessä tapauksessa määräaikainen kännykkäkielto oli asiakirjojen perusteella ollut koulun yksipuolisesti päättämä tilapäinen käytäntö, ilman että oppilailla tai huoltajilla olisi ollut mahdollisuus ilmaista mielipiteensä tai osallistua yhteisten pelisääntöjen laatimiseen. Yhdyin Opetushallituksen asiassa antamassa lausunnossa esittämään siitä, että vaikka pelisäännöt olisi laadittu yhdessä ja oppilaat ja huoltajat olisivat sitoutuneet niitä noudattamaan, perusoikeuksista ei voida sopimuksella luopua oppilasta tai huoltajaa sitovasti.

Tapauksen asiakirjoista ei ilmennyt, että oppilailla olisi ollut välitunneilla tarvittaessa mahdollisuutta ottaa yhteyttä esimerkiksi huoltajaansa. Asiakirjoihin liitettyssä opettajan huoltajille lähettämässä viestissä todettiin, että huoltajat voivat olla koulupäivän aikana yhteydessä opettajaan, joka välittää viestin oppilaalle. Käytäntö, jossa oppilaan tai huoltajan tulisi kertoa asiansa ensin opettajalle, joka välittäisi asian toiselle osapuolelle, on ristiriidassa sananvapauden kanssa ja viestinnän luottamuksellisuuden kanssa.

Totesin ratkaisussani, että kenelläkään ei ole ilman lakiin perustuvia valtuuksia oikeutta vaatia oppilasta luovuttamaan puhelimensa hallintaa. Mobiililaitteen epäasialliseen käyttöön koulussa voidaan puuttua vain laissa säädetyillä keinoilla. Jos oppilas häiritsee opetusta tai rikkoo koulun järjestyksiä, eikä tilanteissa ole käytetty opetusta tai oppimista häiritseviä esineitä, voivat esimerkiksi kasvatuskeskustelut olla riittävä keino puuttua oppilaan käytökseen. Kasvatuksellista toimenpiteistä ja kurinpitokeinoista on säädetty perusopetuslaissa tyhjentävästi. Muita kuin lakiin perustuvia keinoja ei kouluissa saa käyttää.

Eräässä apulaisoikeuskanslerin vuonna 2018 tekemässä ratkaisussa oli kyse tilanteesta, jossa oppilas oli leirikoulun museoretkellä käyttäytynyt huonosti muun muassa koskemalla taulua, minkä vuoksi opettaja oli takavarikoinut häneltä matkapuhelimen seuraavaan päivään. Apulaisoikeuskansleri totesi, että luokanopettaja oli menetellyt perusopetuslain vastaisesti, kun hän oli

² EOAK/7166/2017, 25.5.2018, julkaistu <https://www.oikeusasiamies.fi/fi/ratkaisut/-/eoar/7166/2017>

ottanut oppilaalta pois matkapuhelimen, vaikka se ei ollut mitenkään liittynyt kyseiseen museossa tapahtuneeseen tilanteeseen.³

Koulun järjestyssääntöjen määräyksen lainmukaisuutta on arvioitu apulaisoikeuskanslerin ratkaisussa vuonna 2008. Tapauksessa kunnan koulun järjestyssäännöissä kiellettiin valokuvaaminen, videointi ja nauhoittaminen koulun alueella. Selvityksen mukaan rajoitus koski oppilaita ja kouluaikaa. Apulaisoikeuskansleri saattoi tuolloin vastaisen varalle kunnan tietoon, että valokuvaaminen, videointi ja nauhoittaminen ovat perustuslain 12 §:n 1 momentissa tarkoitettua sananvapauden käyttämistä. Määräys oli osa koulun järjestyssääntöä, joka oli annettu perusopetuslain 29 §:n nojalla. Pykälässä olevat säännökset järjestyssääntöjen tarkoituksesta ja niillä määrättävissä olevista asioista eivät kuitenkaan olleet sellaisia riittävän täsmällisiä ja perusoikeuksien yleiset rajoitusedellytykset muutoinkin täyttäviä säännöksiä, joiden nojalla sanotunlainen sananvapautta rajoittava määräys voitiin antaa. Määräyksestä ei myöskään ilmennyt, millä osin se oli välttämätön muiden perusoikeuksien turvaamiseksi. Määräys oli siten perustuslain 12 §:n 1 momentin vastainen.⁴

Opetushallituksen määräykset ja ohjeet

Opetushallituksesta annetun lain (564/2016) 2 §:n mukaan Opetushallituksen tehtävänä on muun muassa tiedottaa ja antaa toimialaansa koskevaa neuvontaa ja ohjausta.

Opetussuunnitelman perusteet on määräys, jolla koulutuksen järjestäjä veloitetaan sisällyttämään koulu- tai järjestäjäkohtaiseen opetussuunnitelmaan opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt. Määräyksellä varmistetaan koulutuksellisten perusoikeuksien, tasa-arvon, opetuksellisen yhtenäisyyden, laadun ja oikeusturvan toteutuminen.

Opetushallitus on antanut [opetussuunnitelmien perusteissa](#) määräykset koskien koulujen velvollisuutta laatia opetussuunnitelman yhteydessä perusopetuslain 29 §:n 3 momentin mukainen *suunnitelma oppilaiden väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä suojaamiseksi sekä suunnitelma kurinpitokeinojen ja perusopetuksessa kasvatuskeskustelun käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista*. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden (s. 36–37) mukaan

”suunnitelma voidaan laatia osana opetussuunnitelmaa tai erillisenä. Se voidaan laatia kokonaisuudessaan koulujen yhteisenä tai siten, että suunnitelman rakenne ja keskeiset toimintatapa- ja menetelmät ovat yhteisiä ja suunnitelma täsmennetään koulukohtaisesti.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain laissa mainittuja keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviiin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla suhteessa tekoon. Myös oppilaan ikä ja kehitysvaihe otetaan huomioon. Kurinpidollisia keinoja ei saa käyttää oppilaita häpäisevällä tai loukkaavalla tavalla.

Opetuksen järjestäjä päättää suunnitelman laatimisesta ja valmisteluun osallistuvista tahoista. Oppilaille tulee lain mukaan järjestää mahdollisuus osallistua suunnitelman valmisteluun. Yhteistyö huoltajien ja muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon edustajien kanssa tukee suunnitelman toteutumista. Henkilöstöä ja oppilaskuntaa tulee kuulla ennen suunnitelman hyväksymistä tai päivittämistä.”⁵

³ OKV/1219/2017, 2.3.2018, julkaistu <https://www.finlex.fi/fi/viranomaiset/foka/2018/20183327>.

⁴ OKV 166/1/2008, 30.7.2010, julkaistu <https://www.finlex.fi/fi/viranomaiset/foka/2010/20101577>.

⁵ Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, Määräykset ja ohjeet 2014:96, s. 37. Opetushallitus 2014, s. 37.

Oppilaiden käyttäytymisen ohjaamisesta ja arvioinnista opetussuunnitelman perusteissa ohjeistetaan (s. 50) muun muassa seuraavasti:

”Käyttäytymisen ohjaus sekä käyttäytymiseen liittyvien tietojen ja taitojen opettaminen ovat osa koulun kasvatustehtävää. Oppilaita ohjataan ottamaan huomioon muut ihmiset ja ympäristö sekä noudattamaan yhteisesti sovittuja toimintatapoja ja sääntöjä. Heille opetetaan koulun erilaisissa vuorovaikutustilanteissa asiallista, tilannetietoista käyttäytymistä ja hyviä tapoja.

Käyttäytymistä arvioidaan ja oppilaille annetaan käyttäytymisestä ohjaavaa palautetta suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin. Käyttäytymisen tavoitteet perustuvat koulun kasvatustavoitteisiin, yhteisön toimintakulttuuria määrittäviin linjauksiin ja järjestyssääntöihin. Oppilailla ja huoltajilla tulee olla mahdollisuus osallistua koulun kasvatustavoitteita ja käyttäytymiselle asetettavia tavoitteita koskevaan keskusteluun ja tavoitteiden määrittelyyn.

Opetushallitus on laatinut erilliset *ohjeet tukemaan koulujen järjestyssääntöjen laatimista*.⁶ Niiden mukaan järjestyssäännöt ovat koulukohtaisia ja niissä otetaan huomioon paikalliset olosuhteet. Järjestyssääntöjen pohjalta opettaja voi ohjeiden mukaan yhdessä oppilaiden kanssa laatia luokka- tai ryhmäkohtaisia käytänteitä.

Ohjeiden mukaan koulun järjestyssäännöissä ei voida kokonaan kieltää mobiililaitteiden tuomista kouluun, mutta järjestyssäännöillä voidaan rajoittaa mobiililaitteiden käyttöä opetuksen aikana. Järjestyssäännöissä voidaan kieltää mobiililaitteen opetusta tai oppimista häiritsevää käyttöä oppitunnilla. Koulu voi edellyttää, että mobiililaitte on häiriötä aiheuttamattomassa tilassa opetuksen aikana. Häiriötä aiheuttamattomalla tilalla tarkoitetaan, että laite on äänettömällä sekä värinä-, valo- ja muut toiminnot on asetettu pois käytöstä. Opetusta häiritsevänä voidaan kieltää myös kuvan ja äänen lähettäminen suoratoistona (ns. livestream) oppitunnilta ilman opetukseen liittyvää syytä. Mobiililaitteiden käyttöä ei voida kokonaan kieltää välitunneilla tai muina aikoina, jolloin opetusta ei anneta. Yksittäistapauksissa voidaan kuitenkin puuttua mobiililaitteiden käyttöön välitunneilla, jos laitetta käytetään esimerkiksi kiusaamis- tai häiritsemistarkoituksessa.⁷

Opetushallituksella on myös erillinen *ohje/käsikirja tietokoneen, kännykän ja muiden mobiililaitteiden käyttöön liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista koulussa*.⁸ Ohjeiden mukaan järjestyssäännöissä voidaan määrätä koulun tietokoneiden, matkapuhelinten ja muiden mobiililaitteiden, internetin ja koulun tietoverkon käytöstä sekä oppilaan omien laitteiden käytöstä oppituntien tai muun opetussuunnitelman mukaisen opetuksen aikana.

Näiden ohjeiden mukaan koulussa voidaan myös ”laatia yhdessä oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa järjestyssääntöjä tarkentavia pelisääntöjä tietokoneen, kännykän ja muiden mobiililaitteiden käytöstä koulussa. Oppilaat ja heidän huoltajansa voivat sitoutua noudattamaan pelisääntöjä ja allekirjoittaa ne, mutta muodollisesti kyse ei ole sopimuksesta. Perusoikeuksista ei voida luopua oppilasta tai huoltajaa sitovasti”.⁹

3.2 Arviointi

⁶ Opetushallituksen Ohje 1/012/2016 https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/175407_jarjestyssaantojen_laatiminen.pdf

⁷ Ibid. alaviite 31 ja seuraavassa alaviitteessä 8 mainitun julkaisun s. 7

⁸ Opetushallituksen Oppaat ja käsikirjat 2017:5a https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/183993_tietokoneen_kannykan_ja_muiden_mobiililaitteiden_kayttoon_liittyvista_oikeuk.pdf

⁹ Ibid. s. 8

Kännykköjen haltuunotto

Lainsäätäjän tarkoituksena on perusopetuslakia koskevan hallituksen esityksen mukaan ollut se, että oikeus ottaa haltuun oppilaan omaisuutta rajoittuu aineisiin tai esineisiin, jotka voidaan määritellä oppilaalle itselleen tai muille koulu yhteisön jäsenille vaarallisiksi tai joilla vakavasti häiritään opetusta ja samalla muiden oppimista. Esimerkkeinä lain esitöissä tällaisista vaarallisista esineistä on mainittu aseet ja päihteet. Kännykkää ei voida nähdäkseni rinnastaa mainittuihin esineisiin siitäkään huolimatta, että sen välityksellä oppilaat voivat koulu ympäristössä aiheuttaa toisille ihmisille vakaviakin seuraamuksia muun muassa kiusaamalla.

Ottamalla esine haltuun ilman oppilaan suostumusta ja tutkimalla oppilaan tavarat kajotaan hänelle kuuluvaan omaisuuden ja yksityisyyden suojaan sekä rajoitetaan hänen oikeuttaan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen. Siksi keinot omaisuuden haltuun ottamiseksi ovat lainsäädännössä tarkasti rajatut, ja niiden käytölle tulee aina olla välttämätön tarve. Ennen oppilaan omaisuuden haltuunottoa tulee käyttää lievempiä ja vähemmän perusoikeuksia rajoittavia keinoja. Keinojen tulee aina olla oikeassa suhteessa tavoitteisiin nähden ja niiden tulee rajoittaa perusoikeuksia mahdollisimman vähän.

Katson, että Syvälahden peruskoulun käytänne kännyköiden välittömästä haltuunotosta sen häiritsevästä käytöstä johtuen ei vastaa edellä sanottua.

Oppilaitoksen järjestyssääntöjen rikkomisesta voidaan määrätä ainoastaan lainsäädännön mukaisia kurinpitoseuraamuksia tai muita lainsäädännön mukaisia seuraamuksia ja käyttää lainsäädännön mukaisia turvaamistoimenpiteitä. Kasvatuksellista toimenpiteistä ja kurinpitokeinoista on säädetty perusopetuslaissa tyhjentävästi. Muita kuin lakiin perustuvia keinoja ei kouluissa saa käyttää. Kasvatuksellisten toimenpiteiden ja kurinpitokeinojen käyttämisessä tulee noudattaa laissa säädettyjä menettelyjä kaikilta osin.

Syväjärven koulun järjestyssäännöissä ei ole määräyksiä kännyköiden käyttöön liittyen. Sen sijaan määräysten muotoon kirjoitettuja sääntöjä on sisällytetty koulun käytänteet -nimiseen asiakirjaan. Sen luonne on selvitysten perusteella jäänyt jossain määrin epäselväksi. Pidän ongelmallisena sitä, että tällaiseen asiakirjaan sisällytetään kurinpitoseuraamuksia.

Kännykän häiritseväksi käytöksi koulupäivän aikana käytänteissä mainitaan ”kuvaus/äänitys/taltiointi”. Häiritsevästä käytöstä seuraa kännykän haltuunotto pois ”lopputunnin/päivän ajaksi”. Kantelijan mukaan häiritsevänä käytönä on käytännössä pidetty myös puhelimen esillä oloa. Koulun antamassa selvityksessä väitteeseen ei otettu kantaa. Tältä osin en katso välttämättömäksi selvittää asiaa lähemmin.

Yleisellä tasolla kiinnitän koulun huomiota myös käytännön toiminnassa siihen, että aineiden tai esineiden haltuunotto ovat aina viimesijaisia ja poikkeuksellisia keinoja puuttua oppilaiden eivottavaan käyttäytymiseen ja turvallisuuden vaarantumiseen.

Koulun järjestyssääntöjä ja käytänteitä tulee täsmentää vastaamaan hallituksen esityksestä ilmenevää perusopetuslain mukaista häirinnän käsitettä, jossa korostuu häirinnän tosiasiallisuus ja sellainen taso, että opetustilaisuus selkeästi häiriintyy. Järjestyssäännöissä ja mahdollisesti erikseen sovittavissa käytänteissä on myös syytä huomioida kasvatustilaisuus lain edellyttämänä ensisijaisena keinona puuttua opetusta häiritsevään käytökseen, ja huolehdittava muutoinkin, että kurinpitomenettely on ohjeistettu lain edellyttämällä tavalla, siitä on tiedotettu koulun henkilökuntaa, oppilaita sekä huoltajia ja, että se myös käytännössä toteutuu laissa säädetyllä

tavalla. Näiltä osin koululla on selvityksen mukaan opetussuunnitelma/kurinpitokeinoista ja kasvatustaloukselta laadittu suunnitelma, joten kyse lienee lähinnä sen varmistamisesta, etteivät koulun eri suunnitelmat ole sisällöltään keskenään ristiriitaisia.

Kiinnitän koulun huomiota myös siihen koulun käytänteissä mainittuun kohtaan, jonka mukaan 7.–9. luokkalaiset säilyttävät kännykkänsä luokkahuoneen lokerikossa oppituntien ajan. Asiallisesti tämä on sinänsä opetushallituksen ohjeistuksen mukaista; mobiililaitteet voidaan ohjeen mukaan järjestyssäännössä määrätä pidettäväksi opetuksen aikana häiriöttömässä tilassa. Nyt kyse ei kuitenkaan ole järjestyssääntömääräyksestä, vaan, kuten sanottu, luonteeltaan jäsenymättömäksi jäävästä koulun käytänteestä/talon tavasta.

Käytänteissä ei ole mainintaa siitä, vievätkö oppilaat kännykkänsä lokerikkoon vapaaehtoisesti. Mainintaa ei ole myöskään seuraamuksista, mikäli oppilas ei toimi käytänteen mukaan. Asiassa saadun selvityksen mukaan kyseessä on vapaaehtoinen toiminta, eikä käytänteen noudattamatta jättämisestä koidu seuraamuksia.

Suositus tai luokka- tai ryhmäkohtainen sopiminen kännyköiden säilyttämisestä tietyssä luokkahuoneessa sijaitsevassa turvallisessa paikassa ei siis sinänsä ole vastoin voimassaolevaan lainsäädäntöä tai Opetushallituksen ohjeita. Syvälahden koulun käytänteiden kirjoitusasun ja kantelukirjoituksen johdosta pidän kuitenkin mahdollisena, että koulun oppilaille ja ehkä myös opettajille on epäselvää, onko käytänteissä kyse määräyksistä vai suosituksista. Kiinnitän koulun huomiota siihen, että oppilaan omaisuuden haltuun otosta ei voida kyseisellä tavalla määrätä.

Järjestyssääntöjen ja käytänteiden laatiminen

Perusopetuslain nojalla koulun *järjestyssäännöissä* voidaan antaa lainsäädäntöä tarkentavia koulun turvallisuuden ja viihtyisyyden kannalta tarpeellisia määräyksiä käytännön järjestelyistä ja asianmukaisesta käyttäytymisestä. Järjestyssäännöillä ei kuitenkaan saa poiketa lainsäädännön ehdottomista säännöksistä, eikä niihin voida kirjata lakiin perustumattomia kurinpitokeinoja ja turvaamistoimenpiteitä.

Perusopetuslaissa ei ole säädöksiä *koulujen käytänteistä*. Koulun käytänteet esiintyvät käsitteenä Opetushallituksen oppilaitosten järjestyssääntöjen laatimista koskevassa ohjeessa, jossa niiden mainitaan olevan luokka- tai ryhmäkohtaisia täsmennyksiä järjestyssääntöihin (s. 5). Oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa sovituista *pelisäännöistä* puhutaan puolestaan Opetushallituksen ohjeessa/käsikirjassa tietokoneen, kännykän ja muiden mobiililaitteiden käyttöön liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista koulussa.

Syväjärven koulussa kännyköiden käyttöä koskevat kirjalliset käytänteet vaikuttaisivat niiden otsikoinnin ja sisällön perusteella olleen koko koulua koskevia yhteisiä sääntöjä, ei ryhmä- tai luokkakohtaisia täsmennyksiä järjestyssääntöihin, tai oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa sovittuja pelisääntöjä.

Nähdäkseni olisi sekä oppilaiden että koulun henkilökunnan oikeusturvan kannalta tarpeellista selventää koulun järjestyssääntöjen ja käytänteiden suhdetta. Koko koulua koskevat järjestyssäännöt tulee laatia, kuten Syvälahden koululla on tehtykin, perusopetuslain 29 §:n 3 momentin mukaisesti opetussuunnitelman yhteydessä. Oppilaiden tulee voida osallistua niiden laatimiseen perusopetuslain 47 a §:n mukaisesti. Huoltajien näkemyksiä koulun toiminnasta on määräjain selvitettävä. Järjestyssääntöihin sisällytettävien kännykän häiritsevää käyttöä koskevien määräysten tulee noudattaa edellä kerrotusti perusopetuslain säädöksiä.

Koulun järjestyssääntöjä täydentävät käytänteet tulisi laatia Opetushallituksen ohjeen mukaisesti luokka- tai ryhmäkohtaisesti, ja niiden tulee ohjeiden mukaan *täydentää* järjestyssääntöjä lain sallimissa rajoissa. Perusopetuslain mukaan ennen oppilaiden koulun lakisääteisten suunnitelmien hyväksymistä ja muita oppilaiden asemaan olennaisesti vaikuttavia päätöksiä tulee opetuksen järjestäjän kuulla koulun oppilaskuntaa.

Selvityksen mukaan käytänteistä luonnoksen ovat laatineet rehtori ja apulaisrehtori. Luonnos on ollut sekä opettajien että huoltajien nähtävillä ja siten sitä on ollut mahdollista kommentoida. Oppilaille koulun käytänteitä on avattu luokanopettajien ja luokanohjaajien toimesta lukuvuosien aikana ja aluissa. Käytänteet ovat olleet esillä KOR:n (yhteisöllinen koulukohtainen oppilashuoltoryhmä) kokouksissa, joissa läsnä ovat olleet mm. oppilaskunnan hallituksen ja vanhempainyhdistyksen jäsenet.

Pidän tärkeänä, että oppilailla on tosiasiallinen mahdollisuus osallistua heitä koskettavien laissa säädettyjen asioiden käsittelyyn. Selvityksestä ei käy ilmi, että kännyköiden säilyttämistä ja haltuunottoa koskevat säännöt olisivat kuitenkaan olleet oppilaskunnan käsiteltävänä tai että niitä olisi oppilaiden kanssa käsitelty muutoin kuin ”opettajien avaamana”. Kännyköiden käyttöä, säilyttämistä ja haltuunottoa koskevien sääntöjen muodostaminen nimenomaan osana opetuksen järjestäjän vahvistamia järjestyssääntöjä selkeyttäisi tilannetta myös sikäli, että kysymys kurinpitoseuraamuksen mahdollisuudesta olisi tällöin vähemmän avoin tulkinntalle.

Kokoavia näkökohtia

Pidän sinänsä hyvänä, että koululla on ollut pyrkimys edistää koulun sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä koulu yhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä kännyköiden käyttöä koskevilla säännöillä ja ohjeilla.

Pidän tärkeänä myös sitä, että koulu kasvatustehtävässään opettaa hyviä käytöstapoja ja yhteisesti sovittujen sääntöjen noudattamista, vaikka ensisijainen kasvatusvastuu onkin vanhemmilla. Oppilailla on lakisääteinen velvollisuus käyttäytyä koulussa asiallisesti.

Ongelma asiassa on ensinnäkin siinä, että Syväjärven koulun järjestyssääntöjä täsmentävien kännyköiden käyttöä koskevien kirjallisten käytänteiden osalta on edellä kerrotuin tavoin epäselvää, ovatko ne luonteeltaan sääntöjä vai suosituksia. Toisena ongelma on se, että kännyköiden haltuunottoa koskeva kirjallinen käytänte ei ole tällä hetkellä voimassa olevien säädösten mukainen, koska sen mukaan tarkemmin määrittämättömästä kännyköiden häiritsevästä käytöstä seuraa suoraan kännyköiden haltuunotto. Kolmantena mahdollisena ongelmana on se, että käytänteet sisältävät määräyksen kännyköiden säilyttämisestä oppituntien aikana lokerikossa. Tämän käytänteiden soveltaminen voi käytännössä johtaa siihen, että oppilaiden omaisuutta otetaan lainvastaisesti koulun haltuun. Sitä, missä määrin näin on mahdollisesti tapahtunut, en nyt kantelijan ja selvitysten ristiriitaisen sisällön perusteella voi arvioida.

Opettajien epäasiallista käytöstä koskevan, mutta epäselväksi jääneen väitteen osalta totean, ettei asia anna aiheutta osaltani muuhun toimenpiteisiin kuin muistutukseen yleisellä tasolla siitä, että perusopetuslain mukaan opettajan tehtäviin kuuluvat sekä opetus että kasvatus. Opettaja on tärkeä aikuismalli oppilaille myös heille asetetussa velvollisuudessa asialliseen käytökseen.

Lopuksi totean, että kännyköiden käyttökielloista kouluissa on viime vuosina käyty keskustelua monissa eri valtioissa. Tietojeni mukaan lainsäätäjät ovat päätyneet asiassa erilaisiin ratkaisuihin. Lainsäädäntötoiminta ei ole oikeusasiamiehen toimivallassa. Perusopetuslaki on eduskun-

nan säätämä laki. Eduskunnan oikeusasiamies ei hänelle kuuluvan laillisuusvalvonnan puitteissa voi puuttua eduskunnan lainsäädäntötoimintaan eikä sen taustalla olevaan yhteiskunnalliseen päätöksentekoon.

4 TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3.2 esittämäni käsityksen koulun käytäntösäännön lainvastaisuudesta Syvälahden koulun tietoon.

Syvälahden koulun tulee uudistaa kännyköitä koskevat säännöt vastaamaan perusopetuslakia. Pyydän koulua ilmoittamaan minulle 31.10.2020 mennessä, mihin toimenpiteisiin se on päätöksen johdosta ryhtynyt.

Lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni myös Turun sivistystoimelle.

Lisäksi lähetän päätöksestä jäljennöksen Opetushallitukselle huomioitavaksi asiaan liittyvien ohjeistusten laadinnassa ja päivittämisessä tarpeellisilta osin huomioon otettavaksi.